

O spodbujanju čebelarstva v 18. stoletju

Andrej Šalehar*

O čebelarški zakonodaji so zlasti v starejših letnikih slovenskih čebelarških revij, objavljeni zelo dobri, podrobni in poučni članki. Nekako izmuznilo pa se je **Navodilo za popis čebeljih panjev v letu 1788**, ki smo ga odkrili pri preučevanju živinorejske zakonodaje, zato ga na kratko predstavljamo tokrat.

Cesarica Marija Terezija je 8. aprila 1775 izdala zakon o razširjanju čebelarstva, ki vsebuje še za zdajšnje čase pomembna določila. Takšna so na primer določila, da je čebelarstvo prosto vseh davkov, da sme čebelar svoje čebele prepeljati tudi na pašo, da od panjev, prepeljanih na pašo, ni treba plačevati mitnine, da je vsakomur dovoljeno imeti poljubno število panjev, da lahko čebelar 24 ur zasleduje svoj roj tudi na tuji zemlji, in druga. Čebelarstvo je želela spodbuditi tudi s šolanjem čebelarjev, zato je ustanovila čebelarske učilnice ter nastavila čebelarske učitelje, vendar so jih njeni nasledniki 31. oktobra 1781 z dvornim odlokom odpravili. Za spodbujanje čebelarstva je bil 13. septembra 1785 izdan nov dvorni odlok, ki je za najboljša čebelarja v vsakem okraju določal po dve premiji. Prva premija (12 guldnov) je pripadla tistemu, ki je imel največ panjev (vendar več kot 10), druga (6 guldnov) pa čebelarju, ki je bil drugi po številu panjev. Če sta imela čebelarja enako število panjev, je imel prednost tisti, ki je čebele bolje oskrboval. Premije so podeljevali pred spomladanskim rojenjem čebel, s tem pa so želeli spodbuditi tudi dobro oskrbo ob zazimivni čebeli. Premije so bile razpisane za štiri leta, in to od leta 1787 naprej.

Dvorni odlok, izdan 23. julija 1787, ki govori o popisu staleža živine in popisu pričakovane krme, vsebuje tudi obrazec za popis čebeljih panjev konec aprila 1788 (obrazec C) in navodilo za njegovo izpolnjevanje (str. 170).

Navodilo za izpolnjevanje obrazca za popis čebeljih panjev v treh odstavkih določa, da morajo gospodarski uradi najboljše čebelarje, predlagane za prvo ali drugo premijo, predstaviti s temeljito in podrobno obrazložitvijo ter tabelo, nato pa vse to, skupaj s podatki o premijah za prejšnje leto, do konca aprila, torej še pred rojenjem čebel, poslati na okrajni urad. V tem uradu nato pripravijo zbirnik ter ga skupaj s prilogami do konca junija pošljejo kraljevski deželni vladi. Število panjev, zaradi katerih naj bi bila podeljena premija, mora biti vključeno v skupno vsoto. Tabele so oštevilčene enako kot tabele

Obrazec C za popis čebeljih panjev konec aprila 1788

za stalež živine – zaporedna številka je enaka kot v prejšnjih letih.

Dvorni odlok iz leta 1785, ki je določal premije za spodbujanje čebelarstva, so 31. avgusta 1792 preklicali. V posameznih deželah so pozneje znova uvedli premije, vendar so bile te višje. Tako je na primer v Galiciji leta 1803 čebelar, ki je imel 100 panjev, dobil premijo 50 guldnov, čebelar, ki je imel 50 panjev, pa 25 guldnov. Na Moravskem so bili leta 1812 nagrajeni čebelarji, ki so prezimili največje število panjev. Za širjenje čebelarstva so spodbujali tudi setev medovitih kmetijskih rastlin.

Čebelje panje popisujemo tudi dandanes, v veljavno čebelarsko zakonodajo pa bi veljalo vključiti tudi spodbude, ki bi pripomogle k uspešnejšemu čebelarjenju. ■

Viri:

- Aufmunterung zur Bienenzucht in Galizien. Nr. 4. Hofdecret vom 6 Januar 1803. Sr. k. k. Majestät Franz des Zweyten politische Gesetze und Verordnungen für die Oesterreichischen, Bömischen und Galizischen Erbländer. Neunzehnter Band. Wien 1806, str. 6–7.
- Bienenzucht. N. XXX. 13. September 1785. Handbuch aller unter der Regierung des Kaisers Joseph des II. für die k.k. Erbländer ergangenen Verordnungen und Gesetze in einer systematischen Verbindung enthält die Verordnungen und Gesetze vom Jahre 1780–1790. Neunter Band, Wien 1787, str. 208–209.
- Bienenzuchtverbreitung. 8. april 1775. V: Sammlung Verordnungen und Gesetze vom Jahre 1740 bis 1780, Dunaj 1786–1787, zvezek VII, št. 1680, str. 204–212.
- Die Abreichung der für die Bienenzucht ausgesetzten Belohnungen hat aufzuhören. Nr. 83. Hofdecret vom 31. August 1792. Sr. k. k. Majestät Franz des Zweyten politische Gesetze und Verordnungen für die Oesterreichischen, Bömischen und Galizischen Erbländer. Erster Band. Wien 1817, str. 168.
- Die Bienenzuchtslehrämter sind aufgehoben. 31. Weimmonat 1781. Handbuch aller unter der Regierung

* zaslužni prof. dr.

des Kaisers Joseph des II. für die k.k. Erbländer ergangenen Verordnungen und Gesetze in einer systematischen Verbindung enthält die Verordnungen und Gesetze vom Jahre 1780–1790. Erster Band, Wien 1785, str. 505.

Feldbau und Viehhaltung, N. XXII. Hofdecret vom 23. Julius 1787. Handbuch aller unter der Regierung des Kaisers Joseph des II. für die k.k. Erbländer ergangenen Verordnungen und Gesetze in einer systematischen

Verbindung enthält die Verordnungen und Gesetze vom Jahre 1780–1790. Vierzehnter Band, Wien 1789, str. 158–170.

Vertheilung der Prämien zur Emporbringung der Bienenzucht in Mähren. Nr. 4. Hofdecret vom 18. Junius 1812. Sr. k. k. Majestät Franz des Zweyten politische Gesetze und Verordnungen für die Oesterreichischen, Bömischen und Galizischen Erbländer. Acht und dreissigster Band. Wien 1813, str. 250–251.

ČEBELARSKI POTOPIS

Pri čebelarjih v Bolgariji

Miha Štular*

V Bolgariji, državi s 7 milijoni prebivalci, se je čebelarstvo po njenem vstopu v Evropsko unijo zelo spremenilo. Do nedavnega je velika večina čebelarjev čebelarila ljubiteljsko, dandanes pa se vse bolj povečuje število poklicnih čebelarjev s 400 do 600 in tudi več čebeljimi panji. Približno 40.000 čebelarjev goji 700.000 čebeljih družin, na leto pridelajo od 10.000 do 12.000 ton medu, od tega ga domači trg porabi tretjino, dve tretjini pa ga izvozijo. V tej državi je tržna niša vzreja matic, saj s celotno domačo vzrejo ne zadostijo povpraševanja, povečuje pa se tudi prodaja paketnih rojev.

V obdobju rojilnega razpoloženja naše kranjske sivke, njenega burnega razvoja ter napreznja, da bi nadoknadila, kar je zaradi slabega vremena pozno spomladi zamudila, smo se slovenski čebelarji v organizaciji Kluba čebelarskih mojstrov

Slovenije ter pod vodstvom Franca Prezlja in bolgarskega čebelarja Detelina Velinova odpravili na obisk k bolgarskim čebelarjem. Po prestopu srbsko-bolgarske meje ter vožnji v notranjost države smo številni udeleženci ob pogledu na odstirajočo se pokrajino doživeli pravi kulturni šok. Kot da bi se čas ustavil nekje sredi sedemdesetih, osemdesetih let prejšnjega stoletja. Spomeniki socialistične ideologije še vedno nemo kričijo v nebo, več tisoč hektarjev rodovitne, a neobdelane zemlje pa željno pričakuje kmetove roke. Fizične meje države so bile hkrati tudi psihološka bariera, ljudje so delali, ne da bi ob tem razmišljali, zato je narod postal nekakšen osamelec Balkanskega polotoka. Dandanes si več kot polovica prebivalstva služi kruh z delom v tujini, doma pa jim propadajo hiše ter se jim zaraščajo polja.

* Kmetijsko gozdarski zavod Kranj

Wachsverarbeitung | Imkereiarartikel
Deutsch Haseldorf 75 | A-8493 Klösch, Avstrija
Tel. & faks: +43 (0) 3475 / 2270
info@wachs-hoedl.at | www.wachs-hoedl.at

Delovni čas
Ponedeljek-petek
8:00-12:00 13:00-18:00
Sobota 8:00-12:00

Jezik za sporazumevanje: nemščina
Naše satnice lahko kupite tudi v podjetju
Logar trade d.o.o. iz Šenčurja
Jana posredovanje, zastopanje, Maribor

Kako nas najdete:

Imejte svoj vosek pod nadzorom!
Satnice iz lastnega voska so spet aktualne.

-Imate možnost prisostvovati predelavi vaših starih satnic oz. predelavi vašega voska!
Obvezna je predhodna telefonska najava!

-Najmanjša količina obdelave je 20kg surovega voska, oz. 50kg starih satnic.

-Garantiramo razkuževanje s paro.
Zelo ugodno razmerja kvaliteta-kakovost.

-Po želji izdelujemo vsako debelino in dimenzijo satnic.

-Obdelava voska možna skozi celo leto.

durch die Austria Bio
Garantie kontrollierter Betrieb